

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie skazanych P.G. i P.G.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2026 r. kasacji wniesionych przez obrońcę skazanych od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 22 października 2025 r., w sprawie V Ka 522/25, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 19 lutego 2024 r., w sprawie II K 581/20, na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 531 § 1 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

- I. pozostawić bez rozpoznania kasacje obrońcy;**
- II. kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne obciążyć skazanych w częściach równych.**

UZASADNIENIE

Na mocy wyroku z dnia 19 lutego 2024 r., w sprawie o sygn. II K 581/20, Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku m.in. oskarżonych P.G. i P.G. uznał za winnych popełnienia zarzucanych im aktem oskarżenia czynów, z tym odmiennym ustaleniem, iż czynu tego dopuścili się w okresie od zimy 2010 r. do września 2011 r., w wyniku czynu powstała nieustalona ilość utworów nasypowych, nie większa niż około 35.000 m³, a nadto z opisu czynu wyeliminował stwierdzenie, iż oskarżeni działali nieumyślnie, czyn ten, przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., zakwalifikował jako

występek z art. 183 § 1 k.k. - i za to, na mocy art. 183 § 1 k.k., skazał oskarżonych na kary po roku pozbawienia wolności, a na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k., wykonanie tych kar warunkowo zawiesił na okresy po 3 lata tytułem próby; na podstawie art. 47 § 2 k.k. i art. 48 § 2 k.k., orzekł wobec oskarżonych nawiązki w kwotach po 20.000 zł na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; sąd orzekł również o kosztach.

Na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych, Sąd Okręgowy w Gdańsku na mocy wyroku z dnia 22 października 2025 r., wydanego w sprawie V Ka 522/25, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż zmodyfikował opisy czynów przypisanych oskarżonym - i tak co do oskarżonych P.G. i P.G. uznał każdego z nich za winnego tego, że od zimy 2010 r. do września 2011 r. w E., działając wspólnie i w porozumieniu, prowadząc działalność gospodarczą jako P. S.C. i jako wspólnik oraz członek zarządu B. Sp. z o.o., B.1 Sp. z o.o., P. Sp. z o.o. z W., P. Sp. z o.o. w W., wbrew przepisom m.in. ustawy o odpadach z 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. poz. 1243, z późn. zm.) i wbrew decyzji nr [...] z dnia 29.08.2011 r. Starosty, składowali i przetwarzali odpady niebezpieczne w postaci popiołów i innych substancji zawierających trwałe zanieczyszczenia organiczne, tj. atrazynę, HCB oraz metale ciężkie, w ten sposób, że podległym sobie pracownikom polecali przewożenie tych odpadów z terenu P. Sp. z o.o. w G. na teren żwirowni - Zakładu w E., a następnie mieszanie tych odpadów z gruntem pochodzącym z terenu żwirowni i zasypywanie wyrobiska, co spowodowało wprowadzenie tych substancji do środowiska, tj. terenu oraz wód, co mogło zagrozić życiu lub zdrowiu wielu osób lub spowodować zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, czym działali na szkodę interesu publicznego. W pozostałym zakresie Sąd utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, obciążając po jednej trzeciej każdego z oskarżonych wydatkami w postępowaniu odwoławczym oraz obciążając każdego opłatą za II instancję.

Obrońca skazanych P.G. i P.G. zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego kasacjami (choć uczynił to w jednym piśmie procesowym, lecz sprawa dotyczyła dwóch skazanych, zatem były to dwie kasacje) - i zarzucił:

I/ w myśl art. 427 § 2 i art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. rażąco naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., poprzez przekroczenie granic skargi

uprawnionego oskarżyciela polegające na ujęciu w zmodyfikowanym w opisie czynu zabronionego przypisanego oskarżonym zachowań, które nie były objęte skargą wniesioną przez oskarżyciela – stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą;

II/ rażące naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 183 § 1 k.k. w zw. z art. 183 § 6 k.k. (w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu, zastosowanym jako względniejsze na podstawie art. 4 § 1 k.k.) polegające na zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy - a tym samym utrzymaniu w mocy - wyroku Sądu I instancji, w którym z opisu przypisanego oskarżonym czynu wyeliminowano sformułowanie wskazujące na nieumyślność ich działania, podczas gdy akt oskarżenia zarzucał oskarżonym popełnienie czynu z art. 183 § 1 i § 6 k.k. wyraźnie statuując, iż działali oni nieumyślnie, co oznacza, że zmiana kwalifikacji strony podmiotowej z nieumyślnej na umyślną - dokonana przez Sąd Rejonowy bez uprzedniego uprzedzenia stron w trybie art. 399 § 1 k.p.k. o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej - stanowi wyjście poza granice oskarżenia i narusza zasadę skargowości wyrażoną w art. 14 § 1 k.p.k., a Sąd odwoławczy, rozpoznając apelacje złożone wyłącznie na korzyść oskarżonych, uchybienia tego nie usunął;

III/ w myśl art. 438 pkt 2 k.p.k. rażące naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. polegające na zaniechaniu przez Sąd odwoławczy rzetelnego i wyczerpującego rozpoznania zarzutów apelacyjnych obrońcy oskarżonych odnoszących się do:

a/ braku poczynienia należytych ustaleń faktycznych co do strony podmiotowej czynu przypisanego oskarżonym, w tym braku ustalenia, czy oskarżeni obejmowali zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym wiedzę o niebezpiecznym charakterze przewożonych substancji oraz czy posiadali oni jakąkolwiek faktyczną świadomość naruszenia przepisów o postępowaniu z odpadami, a ograniczeniu się przez Sąd odwoławczy do ogólnikowego stwierdzenia, że oskarżeni „mieli pełną świadomość co do tego jak funkcjonują ich przedsiębiorstwa” – bez przeprowadzenia pogłębionej analizy zamiaru, jaki towarzyszył ich działaniu;

b/ dowolnej oceny zeznań świadków - w szczególności kierowców zatrudnionych przez oskarżonych - wobec których Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie odniósł się w sposób należyty do sprzeczności pomiędzy zeznaniami poszczególnych świadków, zwłaszcza co do kwestii świadomości oskarżonych w zakresie charakteru przewożonych ładunków, a sami świadkowie zeznawali, że nie wiedzieli co wożą,

c/ pominięcia przy ocenie zgromadzonego materiału dowodowego treści decyzji RODOS, wyników badań przeprowadzonych przez właściwe organy kontrolne oraz protokołów kontroli Straży Pożarnej - dokumentów, które w ocenie obrony wskazywały na brak podstaw do przypisania oskarżonym winy umyślnej;

IV/ w myśl art. 438 pkt 2 k.p.k. rażąco naruszenie przepisów postępowania - mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., polegające na tym, że Sąd odwoławczy orzekając wyłącznie na skutek apelacji wniesionych na korzyść oskarżonych zaakceptował - wynikające z wyroku Sądu i instancji - pogorszenie sytuacji prawnej oskarżonych poprzez zmianę kwalifikacji strony podmiotowej z nieumyślnej (jak ujęto to w akcie oskarżenia) na umyślną, co doprowadziło do skazania oskarżonych za typ czynu surowiej zagrożony karą zamiast za czyn z art. 183 § 6 k.k. (nieumyślny), zagrożony łagodniejszą sankcją, a tym samym doszło do naruszenia zakazu *reformationis in peius*, gdyż brak było środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonych w zakresie kwalifikacji prawnej i strony podmiotowej.

V/ w myśl art. 438 pkt 2 k.p.k. rażąco naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. naruszenie art. 440 k.p.k., poprzez utrzymanie przez Sąd Okręgowy orzeczenia rażąco niesprawiedliwego, tj. przypisującego oskarżonym zarzucane im czyny, ustalone na podstawie błędnie przeprowadzonych dowodów.

VI/ w myśl art. 438 pkt 2 k.p.k. rażąco naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. rażąco i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, mianowicie art. 433 § 2 k.p.k., polegające na dokonaniu nienależytej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku oraz art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k., a także naruszenie art. 457 § 3 k.p.k., poprzez niewskazanie, dlaczego Sąd nie uznał za

zasadne konkretnych zarzutów i wniosków apelacji, ograniczając się do ogólnych twierdzeń, iż podziela argumentację Sądu I instancji, podczas gdy w sprawie istniały niedające się usunąć wątpliwości co do świadomości i zamiaru oskarżonych w zakresie niebezpiecznego charakteru substancji stanowiących przedmiot transportów objętych zarzutem - na niekorzyść oskarżonych, w sytuacji gdy:

a/ sami świadkowie - kierowcy zatrudnieni przez oskarżonych - zeznawali, że nie wiedzieli co wożą;

b/ nie ustalono w sposób pewny ilości przewiezionych odpadów, a Sąd odwoławczy dokonał korekty wyroku właśnie z powodu braku możliwości pewnego ustalenia tej ilości;

c/ nie było możliwe jednoznaczne ustalenie, jaki był zakres wiedzy oskarżonych co do rzeczywistego charakteru substancji dostarczanych przez spółkę P. Sp. z o.o.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości wobec P.G. i P.G. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Gdańsku wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacje należało uznać za niedopuszczalne w świetle treści art. 523 § 2 k.p.k.

Upoważniony Sędzia Sądu Okręgowego w Gdańsku zarządzeniem z dnia 22 kwietnia 2026 r., sygn. akt VI Ka 253/24, przyjął powyższe kasacje na podstawie art. 530 § 1 k.p.k. jako odpowiadające warunkom formalnym (k. 11). Należy jednak stwierdzić, że kasacje wniesione przez obrońcę skazanych P.G. i P.G. są niedopuszczalna z mocy ustawy i jako wadliwie przyjęte musiały zostać pozostawione bez rozpoznania.

Zgodnie z art. 523 § 2 k.p.k. kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Ograniczenie to nie obejmuje jednak kasacji wywiezionej z powodu bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o

fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego, jaka kara została orzeczona. Nie oznacza to jednak, że do kasacji spełniającej wymaganie określone w art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. można dołączyć inne zarzuty. W tej bowiem części nie będzie to kasacja wniesiona z powodów wymienionych w art. 439 k.p.k., lecz odwołująca się do innych uchybień, które w takiej sytuacji procesowej nigdy z mocy przepisów ustawy, nie mogą być podstawą kasacji, a tym samym podlegać kontroli kasacyjnej. Oznacza to, że w przypadku skazania na karę innego rodzaju niż bezwzględne pozbawienia wolności niedopuszczalne jest podnoszenie jakichkolwiek innych naruszeń prawa i to nawet, jeśli były one rażące i miały istotny wpływ na treść orzeczenia. Innymi słowy, wniesienie kasacji w takim układzie procesowym z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., nie uprawnia do dodatkowego podnoszenia, niejako „przy okazji”, innego rodzaju uchybień (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 września 2022 r., III KK 427/22, LEX nr 3489282; z dnia 29 kwietnia 2021 r., V KK 146/21, LEX nr 3358909; z dnia 27 maja 2021 r., V KK 47/21, LEX nr 3245244; z dnia 3 czerwca 2020 r., IV KK 684/19, LEX nr 3277320; z dnia 24 stycznia 2008 r., II KK 271/07, LEX nr 371769; z dnia 18 listopada 2020 r., IV KK 328/20, LEX nr 3081259; z dnia 12 czerwca 2024 r., V KK 100/24, LEX nr 3724704*).

Trzeba stwierdzić, że wobec P.G. i P.G. zostały wymierzone kary pozbawienia wolności, których wykonanie warunkowo zawieszono. obrońca nie podniósł w ogóle uchybień z art. 439 § 1 k.p.k., a wskazane zarzuty kasacyjne naruszenia art. 183 § 1 k.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k., na wystąpienie naruszenia posiadającego cechy takiej bezwzględnej przesłanki procesowej nie wskazywały. Również zarzut odnoszący się wprost do wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej nie mógł być uznany za wskazujący na realne naruszenie prawa, jako że nie miało miejsca naruszenie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. poprzez przekroczenie granic skargi uprawnionego oskarżyciela polegające na ujęciu w zmodyfikowanym w opisie czynu zabronionego przypisanych oskarżonemu zachowań umyślnych. Z uzasadnienia tego zarzutu wynika zresztą, że prawdziwą intencją obrońcy było podniesienie zarzutu naruszenia art. 399 § 1 k.p.k., do

którego miałoby dojść poprzez wyeliminowanie stwierdzenia, iż oskarżeni działali nieumyślnie – jednak w odniesieniu do tego samego co do tożsamości zachowania. Należy podkreślić, w nawiązaniu do powyższego wyводу, że uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k. nie mogą być podniesione tylko w celu ominięcia tego warunku, a zatem muszą w sposób rzeczywisty wskazywać na istnienie okoliczności wymienionych w tym przepisie.

W niniejszej sprawie musiało więc znaleźć zastosowanie ograniczenie z art. 523 § 2 k.p.k., a w konsekwencji należało wniesione kasacje pozostawić bez rozpoznania.

Andrzej Stępka

[WB]

[r.g.]